Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta, Katedra dějin a didaktiky dějepisu
Magdalény Rettigové 4, 116 39 Praha 1

Posudek vedoucího diplomové práce

Autor, název, místo, rok, rozsah práce, vedoucí práce:
URBAN, Karel: *František Hrubiš – životní osud legionáře a podplukovníka československé armády*. Praha, 2024, 191 stran včetně příloh, vedoucí práce doc. PhDr. Petr Koura, Ph.D.

Hodnotící kritéria

	splňuje	**splňuje z větší části**	**splňuje z menší části**	**nesplňuje**
Problematika a cíl práce jsou zformulovány a odpovídají zadání a názvu práce.		**X**		
Metody využité autorem jsou adekvátní vzhledem k cíli práce a tématu.		**X**		
Autor se opírá o **relevantní prameny a literaturu**.			**X**	
Struktura práce je vyvážená a logická.		**X**		
Zpracování vykazuje rysy **originality a vlastního přínosu.**		**X**		
Práce je prosta **gramatických a stylistických chyb.**		**X**		
Práce je psána kultivovaným **odborným jazykem za použití správné terminologie**.		**X**		
Autor **správně cituje**.			**X**	
Autor nic podstatného **neopomenul** (obsah, úvod, závěr, seznam pramenů použité literatury, anotace v češtině a cizím jazyce, rozsah odpovídá zadání).	**X**			
Autor pravidelně **konzultoval** s vedoucím práce			**X**	

Celkové hodnocení (slovně)

Bc. Karel Urban si za téma své diplomové práce zvolil životní příběh svého příbuzného, legionáře a poté důstojníka československé armády Františka Hrubiše. Navázal tak na svoji bakalářskou práci, kterou věnoval stejné osobnosti. Domnívám se, že autorovi se portrét Františka Hrubiše podařilo

spíše načrtnout, nejedná se v žádném případě o „kompletní biografii“, jak uvádí autor k abstraktu. Jeho práce má ale řadu problematických aspektů.

Začnu asi těmi pozitivními stránkami. Práce je psána poměrně čtivým jazykem, který je na daleko lepší úrovni, nežli byla práce bakalářská, v tomto ohledu je vidět vývoj autora, ze kterého mám osobně radost. Text sice obsahuje některé pravopisné chyby a překlepy, jejich míra ale nepřekračuje míru obvyklou v kvalifikačních pracích. Práce je psána odborným jazykem, jen v několika málo případech autor sklouzne k populárnější vyjadřovací formě. Z obsahového hlediska by se předložený text dal spíše označit za „pokus o biografii“ nežli za kompletní biografii. Autor totiž narazil na úskalí, která jsou při psaní biografií obvyklá – a sice, že k některým oblastem života zkoumané osobnosti zkrátka chybí prameny a životopis tak zákonitě obsahuje několik příslovečných „bílých míst“. Karel Urban si ale v některých případech dokázal poradit, a to tím, že popisoval ne přímo to, co prožíval František Hrubiš, ale jakým podmínkám byli v podobném místě vystaveni jiní lidé (například vězňové nacistického koncentračního tábora Buchenwald). Tuto metodu, ke které dospěl autor bez mého doporučení, bych chtěl pochválit. (Nicméně i zde to má své limity – ohledně Buchenwaldu autor vycházel ze vzpomínek Jiřího Beneše a Jana Hajšmana, tedy knih vydaných těsně po druhé světové válce, ačkoliv k Buchenwaldu máme řadu dalších svědectví, a to i poměrně nových).

I tak však zůstala v předložené biografii řada bílých míst, a to zejména v rozhodujících situacích, kdy neznáme motivaci hlavního aktéra. Mám na mysli například jeho rozhodnutí odejít z kněžského semináře a nastoupit k armádě. Karel Urban to zdůvodňuje tzv. válečnou maturitou, kterou měl ale Fr. Hrubiš absolvovat v prosinci 1920, tedy až pět let poté, co narukoval k rakousko-uherské armádě a prošel československými legiemi v Rusku (s. 29). Toto zdůvodnění tedy neobstojí. Stejně tak neznáme důvod, proč se Fr. Hrubiš v roce 1940 nepřihlásil do československé armády ve Francii, když tak činili i o poznání méně kvalifikovaní lidé, jako například pražský německý spisovatel Franz Werfel. Karel Urban uvádí, že tomu bylo proto, že se již dříve Hrubiš přihlásil do služeb odboje v protektorátu, a to u později popraveného plukovníka Kropáčka (s. 56). To ale byla naprosto jiná situace – Kropáček nevedl žádnou vojenskou agendu, ale budoval ilegální organizaci, která za sebou měla zanechávat co nejméně písemného materiálu. Dále nevíme, proč se Hrubiš rozhodl nakonec v roce 1942 odjet z relativně bezpečné vichystické části Francie do Paříže. Podobně jako v dalších výše popsaných případech se autor odvolává na rodinné legendy, které ale někdy, při vší úctě, nemusejí korespondovat s písemnými prameny.

Nyní již k aspektům problematickým. Jak již bylo řečeno, autor se stejné osobnosti věnoval i ve své bakalářské práci. Když nastoupil do magisterského studia, navštívil mě s dotazem, zda by bylo možné v tématu pokračovat. Řekl jsem mu, že pouze v případě, kdy by se k tématu objevily zásadně nové prameny. Zároveň jsem ho upozornil na to, že text práce se musí odlišovat od již obhájené bakalářské práce, musí se tedy jednat o zcela nový text. Tyto okolnosti byly tedy Karlu Urbanovi sděleny a on je vzal na vědomí. Poté mě asi ještě dvakrát navštívil na konzultacích a seznámil mě s dokumenty z Národního archivu, pokud si dobře vzpomínám, řešili jsme například dataci fotografie, na níž je Fr. Hrubiš společně s generálem Syrovým (s. 106). Očekával jsem, že se Karel Urban za mnou ještě zastaví, seznámí mě s výsledky bádání a teprve poté, když bude existovat skutečně dostatečné množství nových pramenů a zjištění, mu téma diplomové práce definitivně schválím a zadám. Místo toho mi Karel Urban napsal na konci června, že žádné další dokumenty již neexistují, pokusil se to doložit dopisy ze dvou archivů (Národní archiv, Archiv bezpečnostních složek) a žádal mě o zapsání práce, kterou měl již tehdy takřka hotovou. Jak jsem Karlu Urbanovi sdělil, nepovažuji tento způsob za nejšťastnější, nicméně nakonec jsem mu umožnil práci odevzdat a obhajovat.

Co se týče podobnosti, respektive míry shody s textem bakalářské práce, momentálně činí 14 procent. V SISu je sice uvedena míra podobnosti 89 procent, nejedná se ale o shodu s bakalářskou prací Karla Urbana, ale s první verzí jeho diplomky, kterou jsem vložil do programu na odhalování plagiátů. Shoda s bakalářskou prací tedy činí 14 procent a nechávám na členech komise, jak se k této skutečnosti postaví a na diplomantovi, jak se k tomuto faktu u obhajoby vyjádří.

Co se týče pramenů k osobnosti Františka Hrubiše, mohu konstatovat, že autor všechny nevyužil a že si je toho vědom. Již u obhajoby své bakalářské práce nám před dvěma lety tvrdil, že už žádné další dokumenty k této osobnosti neexistují a že nic dalšího se v archivech dohledat nepodařilo. Později ale sám prokázal, že to neodpovídalo skutečnosti, když se mu podařilo získat další dokumenty z Národního archivu. Další dokumenty, které autor nevyužil, se ale nacházejí v Archivu bezpečnostních složek. Ten

v nedávné době zpřístupnil elektronickou badatelnu, která umožňuje vyhledávat ve skenech dokumentů, a to po registraci i z domova. Zadal jsem tedy do vyhledávače jméno František Hrubiš a objevilo se mi sedm záznamů, které se týkají této osobnosti. Jedná se o svazky lidí jako jsou Bedřich Reicin, Bedřich Kopold nebo Rudolf Margolius (zde systém eviduje 11 záznamů). Žádné tyto dokumenty Karel Urban nezmiňuje, ačkoliv jsou fakticky přístupné (po jedné návštěvě v badatelně ABS) z jakéhokoliv počítače s připojením na internet. Ostatně to potvrzuje i chování samotného Karla Urbana – e-mailem mi poslal dopis z ABS, kde se hovoří o tom, že evidenční spis na Františka Hrubiše byl zničen. Jedná se ale o výřez dopisu, vytvořený metodou printscreen, dá se tedy předpokládat, že v další části dopisu pracovníci ABS uvádějí signatury, ve kterých se jméno Františka Hrubiše objevuje. Nemusí se přitom jednat o dokumenty, které jsem nalezl v e-badatelně, jelikož pracovníci ABS mají ještě jiný systém vyhledávání v archivních fondech (tzv. lustrace). Musím se přiznat, že jsem z tohoto počínání rozčarovaný a smutný. Sám jsem psal před dvěma desetiletími diplomovou práci, která měla podobnou formu, a sice biografii jiného legionáře a protinacistického odbojáře, podplukovníka Josefa Balabána. Kdybych se tehdy dozvěděl, že k Balabánovi existují ještě nějaké další dokumenty na druhém konci republiky, hned bych se tam rozjel, abych tyto dokumenty pro svoji práci získal. Na druhé straně oceňuji, že autor využíval dokumenty z archivu buchenwaldského památníku a také z mezinárodní vyhledávací služby v Bad Arolsenu. Je tedy paradoxní, že zahraniční archivy Karel Urban využil, zatímco domácí archiv, i když je obdobně digitalizovaný jako tyto zahraniční archivy, již nedokázal využít v úplnosti. Oceňuji též autorovu práci s matrikami nebo též dokumenty pohřební správy, což jsou prameny, které nebývají příliš využívané.

Co se týče formální úpravy práce, musím konstatovat, že je velice slabá. Nechápu, proč autor do práce dvakrát uvedl poznámkový aparát (jednou „pod čarou“, podruhé na stranách 138–157). Z důvodu, aby práce nabobtnala, to nebylo (jen samotný text práce má cca 105 normostran, splňuje tedy předepsaný limit). Autor taktéž špatně cituje archivní zdroje (nejprve uvádí dokument, poté až archiv; podle používaných norem to však má být naopak). Naprosto tragický je pak seznam pramenů a literatury – autor sice vypsal všechny články z wikipedie, které v práci citoval (což není zapotřebí), ale evidentně má problém s klasifikací knižních zdrojů a nezná rozdíly mezi monografií, biografií a sborníkem. Za literaturu faktu pak označuje knihy, které jsou evidentně odborné. Naopak bych chtěl ocenit obrazovou přílohu, a to včetně tabulek, které autor vytvořil. Moc se mi líbila časová osa životních událostí Františka Hrubiše a taktéž edice dopisů z ruského zajetí. Nejedná se o odbornou edici, ale její moderní forma by dle mého názoru šla využít při výuce dějepisu.

I přes výše uvedené výhrady jsem se nakonec rozhodl umožnit Karlu Urbanovi jeho diplomovou práci obhajovat a jeho práci tedy doporučuji k obhajobě. Její výsledek podle mého názoru hodně závisí na způsobu jeho obhajoby.

V Praze, 26. srpna 2024

Doc. PhDr. Petr Koura, Ph.D.